

Oorlog in Oekraïne

In februari van dit jaar veranderde Europa in één klap toen Poetin begon aan een gruwelijke aanval op Oekraïne. Het werk van GroenLinks in het Europees Parlement werd hierdoor sterk beïnvloed, onder andere op de beleidsterreinen energie, asiel, buitenlands beleid, uitbreiding van de unie en het reguleren van het internet.

Toen de eerste mensen Oekraïne probeerde te ontvluchten, riep Tineke de Commissie en lidstaten meteen op om het nog niet eerder gebruikte tijdelijke beschermingsrichtlijn in werking te stellen, zodat alle mensen uit Oekraïne meteen recht op verblijf, sociale bescherming, werk en toegang tot zorg en voorzieningen krijgen.

Het Europees Parlement drong, mede op initiatief van GroenLinks, aan op harde sancties tegen Rusland, inclusief een volledige boycot van Russische energieimporten. Door de grote afhankelijkheid van met name Russisch gas, was de besluitvorming over sancties minder daadkrachtig dan door het parlement gewenst: de import van onder andere olie, kolen, staal en goud werden in fases verboden, maar gas bleef buiten schot. GroenLinks hamert op de noodzaak om het vetorecht bij besluitvorming over sancties af te schaffen: o.a. Hongarije dreigt constant met het veto om sancties af te zwakken of andere EU-besluitvorming te gijzelen.

Snel na de invasie presenteerde de Europese Commissie het zogenaamde "RePowerEU"-plan om Europa onafhankelijk te maken van Russische fossiele energie. Bas drong er op aan om in dit plan vol in te zetten op energiebesparing en een versnelde uitrol van duurzame energie en om juist terughoudend te zijn met het creëren van nieuwe fossiele afhankelijkheden die ontstaan door de grootschalige extra investeringen in vloeibaar gas (LNG). Dankzij amendementen van de groenen werd Europese financiering voor nieuwe fossiele infrastructuur sterk ingeperkt in RePowerEU en werd voorkomen dat de financiering grotendeels gehaald werd uit extra veilingen van emissierechten.

GroenLinks staat pal achter Oekraïne en steunde het voorstel om het land tegelijk met Moldavië het kandidaatlidmaatschap van de EU te geven. Zo kan het met volle Europese steun toewerken naar veiligheid, stabiliteit en welvaart. Ook steunde GroenLinks de handelsvoordelen en financiële steun van de EU aan Oekraïne om te voorzien in humanitaire hulp, herstel van kritieke infrastructuur en het draaiend houden van de economie in oorlog.

De verspreiding van giftige oorlogspropaganda en Russische desinformatie om de EU te destabiliseren wordt aangejaagd door de nauwelijks gereguleerde algoritmes van online platforms. De nieuwe Europese internetwetgeving *Digital Services Act* moet de transparantie van algoritmes verbeteren, maar GroenLinks wil snellere en effectievere actie om de verspreiding ervan af te remmen. Kim riep de Europese Commissie samen met 50 Europarlementariërs op om met aanvullende maatregelen te komen.

Klimaat

Het klimaatpakket om tot -55% uitstoot te komen, werd dit jaar deels afgerond met daarbinnen onder andere regels over emissiehandel, een CO₂-heffing aan de grens, een sociaal klimaatfonds, landgebruik, uitstoot van auto's en luchtvaart. Besluiten over onder andere energie-efficiëntie, hernieuwbare energie, isolatie van gebouwen, terugdringen van methaan-uitstoot volgen in het komende jaar.

Bas co-ordineerde het werk van de groene fractie om zoveel mogelijk groene ambitie in dit grote klimaatpakket te realiseren. Daarnaast was Bas als onderhandelaar verantwoordelijk voor het aanscherpen van CO₂ normen voor auto's en busjes. Het lukte om in de wet te verankeren dat autofabrikanten de gemiddelde uitstoot van nieuw verkochte auto's in 2030 met 55% moeten verminderen en met 50% voor busjes. Verkoop van auto's met een verbrandingsmotor is in de EU vanaf 2035 helemaal afgelopen. Bas onderhandelde ook over strengere klimaatregels voor de luchtvaart. Vanaf 2026 moet die voor al haar CO₂-uitstoot gaan betalen. Momenteel is een groot

deel van de vluchten hiervan uitgezonderd. Bovendien worden vluchten vanuit Europa naar de rest van de wereld vanaf 2028 toegevoegd, als wordt voldaan aan een aantal voorwaarden.

In december van dit jaar bereikte het Europees Parlement en de Raad een akkoord over de hervorming van het emissiehandelssysteem en een nieuw sociaal klimaatfonds. Al jaren vecht Bas ervoor om het uitdelen van gratis CO₂-uitstootrechten te stoppen. EU-landen zijn echter een fel verdediger van deze gratis rechten, waardoor deze nu voorzichtig worden afgebouwd in sectoren waarvoor de CO₂-grensheffing gaat gelden. Helaas zitten we nog meer dan tien jaar vast aan deze ongerichte subsidies. Het is een belangrijke stap dat de scheepvaart tussen 2024 en 2026 ook onder het emissiehandelsysteem gaat vallen.

Bas is als hoofdonderhandelaar van het Europees Parlement verantwoordelijk voor een wet die superbroeikasgassen, zogenaamde F-gassen, aanpakt. Hij presenteerde eind van dit jaar zijn voorstellen om de wet aan te scherpen. De wet zal in 2023 verder behandeld worden.

In november vond de 27e wereldwijde klimaatconferentie plaats in Sharm-el-Sheikh. Bas was voorzitter van de delegatie van het Europees Parlement die tijdens de top het EU-onderhandelingsteam scherp hield. Het werd een slopende bijeenkomst met als inzet om klimaatambitie aan te scherpen, fossiel brandstoffen uit te faseren en geleden klimaatschade op een eerlijke manier te compenseren. Helaas concludeerde Bas dat het aanscherpen van klimaatambitie niet gelukt is, en daarmee een jaar sinds de vorige top in Glasgow verloren is gegaan. Afspraken over het uitfaseren van fossiele brandstoffen - de veroorzakers van klimaatverandering - werd beslecht in het voordeel van olie- en gaslanden. Er werd weliswaar besloten tot een fonds voor klimaatschade, maar er moet komend jaar nog worden uitgewerkt hoe het fonds gevuld wordt en wie in aanmerking komt.

Energie

Door de ontkoppeling van Russische fossiele brandstoffen werd Europa confronteerd met stress op de energiemarkt. GroenLinks zet in op solidariteit binnen én tussen EU-landen om de economische en sociale consequenties daarvan dragelijk te maken voor iedereen. Het pleidooi van de groenen voor een solidariteitsheffing voor olie- en gasbedrijven werd door de Commissie gehoord. De lidstaten besloten via crisisbesluitvorming tot een inkomstenplafond voor stroomproducenten, verplichte energiebesparingen en een solidariteitsheffing voor olie- en gasbedrijven, waarbij het geld moet terugvloeien naar Europese huishoudens. De energie-unie waar GroenLinks al jaren voor pleit komt door de oorlog in Oekraïne steeds dichterbij. EU-landen besloten tot het gezamenlijk inkopen van gas, meer solidariteit tussen landen in het geval van leveringsproblemen. Bas pleitte samen met collega's uit andere fracties om de Europese energie-infrastructuur verder te voltooien door sneller te werken aan een toekomstbestendig grensoverschrijdend elektriciteitsnetwerk.

Circulaire economie

Bas verwelkomde nieuwe voorstellen op het vlak van circulaire economie. Een echt groene industrie draait op hergebruikte materialen. Daarmee kunnen we ook de CO₂-uitstoot sterk verminderen. De voorgestelde wetgeving is een belangrijke stap om te zorgen dat zowel de vraag naar, als het aanbod van deze materialen op gang komt. Het Europees Parlement zal deze wet volgend jaar verder behandelen.

Vervuiling

GroenLinks is ook hoopvol over het nieuwe pakket aan maatregelen om vervuiling van de Europese industrie en landbouw terug te dringen. Dat wordt een gevecht van lange adem aangezien de auto- en landbouwlobby proberen om deze regels af te zwakken en te vertragen.

Ontbossing

Het Europees Parlement en de EU-landen sloten een akkoord die een einde moet maken aan wereldwijde ontbossing die veroorzaakt wordt door Europese consumptie. Al jaren beloven overheden wereldwijd om ontbossing een halt toe te roepen, maar daarvan is tot nu toe weinig

terechtgekomen. Daarom is GroenLinks blij dat Europa zelf meer verantwoordelijkheid pakt en onze handelsmacht inzet om in andere landen ontbossing tegen te gaan.

Duurzame financiering

Ondanks de urgentie om fossiele afhankelijkheden af te bouwen hield de Europese Commissie vast aan haar besluit om fossiel gas samen met kernenergie onder de definitie van “duurzame economische activiteiten” te scharen. Bas diende samen met collega’s uit andere fracties een bezwaar in. Hoewel de milieu- en economiecommissies dit bezwaar in meerderheid steunden, haalde het in de plenaire stemming geen meerderheid.

Bas werkt samen met PvdA-Europarlementariër Paul Tang aan regels voor het groeiend aantal “groene obligaties”, zodat deze vorm van financiering daadwerkelijk bijdraagt aan de groene transitie. Dankzij voorstellen van GroenLinks en PvdA wil het Europees Parlement deze markt beter vrijwaren van “greenwashing” dan de Commissie van plan was.

Rechtsstaat

In verschillende EU-landen wordt de rechtsstaat nog altijd met voeten getreden. Tineke drong bij de Europese Commissie aan om eindelijk consequenties te trekken in landen waar de rechtsstaat al lang niet meer functioneert, zoals in Polen en Hongarije, maar ook om recentere rechtsstaatschendingen aan de kaak te stellen zoals in Griekenland waar de ruimte van journalisten steeds verder wordt ingeperkt en politici door de staat worden afgesluisterd.

In Hongarije vonden verkiezingen plaats. Tineke reisde naar het land om te spreken met oppositie, NGOs en journalisten. Victor Orban werd herkozen in verkiezingen die door het Europees Parlement en andere internationale waarnemers als oneerlijk werden bestempeld vanwege een gebrek aan een gelijk speelveld tussen de regeringspartij en oppositie.

Tineke hamert sinds de vormgeving van de Europese meerjarenbegroting in 2020 op het stellen van strenge rechtsstaateisen aan de uitkering van Europees geld. De Europese Commissie treuzelt sindsdien met het aanwenden van het conditionaliteitsmechanisme waarmee subsidies voor Polen en Hongarije kunnen worden bevroren. Tineke voerde de durk op de Commissie op door te dreigen met het afkeuren van de begroting van de Europese Commissie en door een rechtszaak aan te spannen wegens nalatigheid. In april startte de Europese Commissie eindelijk de formele procedure tegen Hongarije om geld te bevriezen. Na een slepend proces werd in december door de lidstaten formeel besloten om 6,3 euro aan subsidies in te houden en geld uit het herstelfonds volledig voorwaardelijk te maken aan rechtsstaathervormingen. Gezien de vele en diepe problemen in Hongarije liet Tineke een studie uitvoeren om in kaart te brengen op welke manieren de EU de rechtsstaatschendingen in Hongarije kan tegengaan. De studie beveelt de Commissie aan om ook via inbreukprocedures bij het Hof van Justitie verandering in Hongarije af te dwingen.

Tineke werd namens de groene fractie woordvoerder voor de rechtsstaatsituatie in Polen. De Europese Commissie (ondanks tegenstemmen van enkele belangrijke Eurocommissarissen waaronder Frans Timmermans) en lidstaten besloten dit jaar om Polen toegang te verlenen tot het geld uit het herstelfonds ondanks voortdurende politieke inmenging in de rechtspraak in het land en het veelvuldig negeren van Europese Hofuitspraken. Tineke beoordeelde de voorwaarden onvoldoende en het besluit daarom als een historische vergissing van de Commissie van Ursula von der Leyen.

Sociaal Europa

Na slepende onderhandelingen slaagde Kim erin een compromis te bereiken voor nieuwe Europese regels die platformwerkers zoals Uberchauffeurs en Deliveroo-bezorgers betere sociale bescherming geven. De Commissie sociale zaken stemde in met regels voor een effectief gebruik van het ‘rechtsvermoeden van werknemerschap’ om schijnzelfstandigheid aan te pakken. Ook ging het parlement akkoord met Kim’s voorstellen om regels aan te scherpen voor het gebruik van algoritmes door platformbedrijven. Deze zeer controversiële wet moet echter nog door de plenaire

vergadering van het Europees Parlement worden goedgekeurd voordat onderhandelingen met de lidstaten kunnen beginnen.

GroenLinks stemde in met het onderhandelingsresultaat om minimumlonen in Europa te verbeteren, onder andere door daar kwaliteitseisen aan te stellen.

Kim kaartte met het onderzoek 'The financialisation of housing in Europe' aan hoe groot de macht van beleggers op de Europese woningmarkt is geworden. GroenLinks pleit zowel in Den Haag als in Brussel voor strengere regels om woningen betaalbaar te maken voor bewoners in plaats van investeerders. Midden in de energiecrisis pleitte Kim bij de Europese Commissie voor een verbod op huisuitzettingen en energieafsluitingen om te voorkomen dat de crisis tot acute gezondheidsgevaaren leidt.

Samen met meer dan 77 andere Europarlementariers en 14 Europese steden riep Kim de Europese Commissie nogmaals op om eindelijk met wetgeving te komen die het makkelijker maakt om regels voor vakantieverhuurplatforms zoals AirBnB te handhaven. In November presenteerde de Commissie de nieuwe wetgeving, waar Kim namens de Groenen over zal onderhandelen.

Digitale zaken

Er werd een akkoord bereikt tussen lidstaten en Europarlement over de Digital Services Act (DSA). Daarmee komen er regels over het al dan niet verwijderen van berichten, verplichte transparantie over de werking van algoritmen en een verbod op manipulatie van keuzes online. Kim's voorstellen voor een verbod op tracking van mensen online op basis van gezondheid, seksuele geaardheid, politieke voorkeur en etniciteit voor advertenties evenals sterkere meldprocedures en een verbod op manipulatie online werden opgenomen in de wet. Ook gaan de platforms dankzij Kim's voorstel meebetalen aan hun eigen toezicht. Kim constateerde echter ook dat een fundamentele aanpak van de polariserende algoritmen en manipulatieve verdienmodellen, die juist een gevaar vormen voor onze democratie, tekortschiet. Nu Twitter door Elon Musk is overgenomen, moet blijken in hoeverre de DSA toereikend is om platforms die onvoldoende optreden tegen illegale en gevaarlijke praktijken tot de orde te roepen.

Ook over de nieuwe digitale wet om Big Tech aan banden te leggen, de Digital Markets Act (DMA), werd een akkoord bereikt. Deze wet zorgt ervoor dat zogenaamde poortwachters naar andere diensten, zoals Google en Apples niet meer alles kunnen bepalen op het internet. Hierdoor krijgen nieuwe, kleinere of duurzamere bedrijven een grotere kans op success. Dankzij Kim's inzet worden de techbedrijven niet alleen gecontroleerd op hun monopolie in de digitale sector, maar zullen ze ook overnames in bijvoorbeeld de gezondheidssector moeten melden bij de Europese Commissie. Een groot succes van de Groenen is een verplichting om interoperabiliteit tussen berichtendiensten te faciliteren. Dit betekent dat je in de toekomst net als bij e-mails berichten kunt versturen tussen whatsapp, signal en telegram.

Kim onderhandelt namens de groene fractie over de eerste Europese wet die kunstmatige intelligentie reguleert. Zij haalde staatssecretaris Van Huffelen naar Brussel om grondrechten te waarborgen bij het gebruik en de ontwikkeling van kunstmatige intelligentie. Kim probeert onder andere een mensenrechtentoets in de wet op te nemen, onethische toepassingen van KI te verbieden en menselijke controle te waarborgen.

Kim lanceerde samen met meer dan 25 ICT-bedrijven een oproep tot verplichte milieulabels voor digitale producten, minimum duurzaamheidsstandaarden voor apparaten en software om de toenemende voetafdruk van digitalisering in te perken.

Asiel en migratie

Aan de Europese buitengrenzen krijgen duizenden mensen op de vlucht geen kans om asiel aan te vragen in Europa. Zij worden, soms op gewelddadige manier, terug de grenzen over geduwd zonder eerlijk proces. Nieuwe onthullingen eind dit jaar lieten ook zien dat dit gebeurt met medeweten van EU-grensagentschap Frontex en met gebruik van EU-geld. Tineke bleef zich

hardmaken om deze schendingen aan te kaarten. Tineke legde afgelopen jaar werkbezoeken af in Griekenland en Kroatië waar die helaas veelvuldig voorkomen.

Tineke stelde ook de crisis in de opvang van asielzoekers in Nederland aan de kaak. Ze vroeg de Commissie om zich uit te spreken tegen de maatregelen van Eric van der Burg om gezinshereniging van vluchtelingen in te perken: een volstrekt verkeerd antwoord op de mensonterende omstandigheden die het kabinet in Ter Apel heeft gecreëerd. Van der Burg weigerde de uitnodiging op initiaftief van Tineke om verantwoording af te leggen aan de commissie burgerlijke vrijheden van het Europees Parlement.

Nadat het Europees Parlement onder leiding van Tineke vorig jaar harde conclusies trok over wanbeleid bij grens-agentschap Frontex, rondde ook fraudewaakhond OLAF dit jaar een onderzoek naar Frontex af. De directeur van het agentschap Fabrice Leggeri werd ontslagen vanwege betrokkenheid bij illegaal terugduwen van asielzoekers, wangedrag en intimidatie. Tineke drong aan op transparantie en snelle publicatie van de conclusies van het OLAF-onderzoek en op concrete stappen om mensenrechten de eerste prioriteit te geven binnen Frontex. Bas en Tineke kregen een meerderheid achter zich om de jaarrekening van Frontex af te keuren en daarmee extra druk te zetten voor verandering in het grensagentschap. De Nederlander Hans Leijten werd na positief advies van het Europees Parlement aangesteld als nieuwe directeur van Frontex.

Tineke bleef zich tevens inspannen voor respect voor mensenrechten in het externe optreden van de unie ondermeer door bij de Commissie opheldering te vragen over informele migratie-akkoorden die de EU met derde landen sluit en in hoeverre de besteding van EU-financiering stroken met fundamentele rechten die gelden in de unie.

Tineke riep de Europese Commissie op verantwoordelijkheid en coordinatie op zich te nemen om mensen in nood in het Middellandse Zeegebied te redden. Onder andere Italië en Malta trekken hun handen af van hun internationale (maritieme) verplichtingen om mensen in nood te redden en aan wal te brengen, als tactiek in een cynische politieke strijd om meer actie af te dwingen van andere landen om vluchtelingen op te nemen

Het Europees Parlement rondde de onderhandelingen af over de EU-hervestigingsverordening en de opvangrichtlijn. Dit zorgt onder andere voor financiering om vluchtelingen uit te nodigen die elders in schrijnende omstandigheden verblijven. De nieuwe regels kunnen echter pas in werking treden zodra er voortgang wordt gemaakt op alle elementen van het Asiel-en Migratiepact zoals de screeningprocedure aan buitengrenzen, een aparte regeling voor crisissituaties en hardere afspraken over onderlinge solidariteit.

Westelijke Balkan

Tineke zet zich in voor een geloofwaardig pad voor landen op de Westelijke Balkan om lid worden van de unie. Dat is urgenter dan ooit, nu Rusland en China zich steeds assertiever opstellen in die regio en de politieke instabiliteit in onder andere Bosnië, Servië, Kosovo en Montenegro toeneemt. Tineke juichte het besluit om eind dit jaar eindelijk kandidaatlidmaatschap te geven aan Bosnië toe, maar drong ook aan op strenge voorwaarden om de etno-nationalistische politiek van Dodik te stoppen. GroenLinks wil dat de EU ook snel onderhandelingen met Noord-Macedonië en Albanië start en visumliberalisatie geeft aan Kosovo. Tineke bezocht Noord-Macedonië om het land te steunen in het pad naar EU- toetreding. Tineke was als verkiezingswaarnemer aanwezig in Bosnië.

Emancipatie

Kim volgt Terry Reintke, die fractievoorzitter werd, op als voorzitter van de LHBTIQ+intergroep van het Europees Parlement. Het werk van de werkgroep wordt in Europa en daarbuiten gezien als een effectief drukmiddel om schendingen van de rechten van de queer-gemeenschap aan de orde te stellen en om LHBTIQ+-gelijkheid hoog op de politieke agenda te houden.

Kim bezocht twee Prides die onder druk stonden om afgelast te worden, de Pride in Skopje in Macdonie en de Europride in Belgrado. Mede dankzij de druk vanuit het Europees Parlement

gingen deze Prides door zonder geweld, ondanks bedreigingen uit extreem-rechtse hoek en mogelijke verboden vanuit de politiek.

De Europese Commissie presenteerde dit jaar een richtlijn geweld tegen vrouwen. Als Europese Groenen willen we ervoor zorgen dat dit voorstel ook gaat over het beschermen van trans-, non-binaire- en intersexpersonen. Deze groep krijgt ook disproportioneel veel te maken met geweld en moeten meegenomen worden in deze richtlijn.

Kim onderhandelde succesvol over nieuwe regels voor productveiligheid. Daarin zal voortaan rekening gehouden moeten worden met genderverschillen bij het beoordelen van de veiligheid van een product.

Corruptieschandaal

In december werden een Europarlementariër, oud-Europarlementariër en een parlamentsmedewerker gearresteerd vanwege vermeende corruptie en beïnvloeding door niet-EU-landen waaronder Qatar. Het is GroenLinks een doorn in het oog dat er te weinig controle is op bestaande transparantie-regels om dit soort corruptie en beïnvloeding beter zichtbaar te maken. Ook wil GroenLinks dat de regels worden aangescherpt onder andere met een verbod op ontmoetingen met lobbyisten die niet geristreerd zijn, een afkoelingsperiode voor Europarlementariërs en betere registratie van bezittingen van Europarlementariërs. In 2023 zullen we nog meer van dit corruptieschandaal gaan horen.